

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 104/02-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. júna 2002 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Š. M., bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. M. C., N., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 1/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Š. M. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 10. mája 2002 doručené podanie Ing. Š. M. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. M. C., N., označené ako „Sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ ním namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a vyjadrenia sa ku všetkým vykonávaným dôkazom postupom

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [(ďalej len „najvyšší súd“) ako súdu odvolacieho] v trestnej veci sp. zn. 5 To 1/02. Rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 28/01 z 15. októbra 2001 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon. Keďže proti tomuto rozsudku podal odvolanie, najvyšší súd na 7. marec 2002 o ňom nariadil verejné zasadnutie, o čom písomne upovedomil sťažovateľa (doručenie vykázané 21. februára 2002) a jeho obhajcu (doručenie vykázané 19. februára 2002). Napriek tomu, že sťažovateľ zo zdravotných dôvodov písomne (v deň konania verejného zasadnutia) ospravedlnil svoju neúčast' na ňom, toto sa v stanovenom termíne uskutočnilo bez jeho prítomnosti, avšak za účasti jeho obhajcu. Sťažovateľ tvrdil, že takýmto postupom najvyššieho súdu došlo k „porušeniu práva, aby sa jeho vec verejne prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom a teda k porušeniu práva podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj podľa čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, keďže odvolanie podával z toho dôvodu, aby mu bolo „umožnené vyjadriť sa ústne pred Najvyšším súdom SR ku skutočnostiam namietaným v písomne podanom odvolaní. Táto možnosť mu Najvyšším súdom SR daná nebola“. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ požiadal, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti takto: „Právo Ing. Š. M., nar. 10. 01. 1956, bytom S. na verejné prerokovanie jeho veci v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v spojení s čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 5 To 1/02 bolo porušené.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 7. 3. 2002 sp. zn. 5 To 1/02 sa zrušuje.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola

vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd, pričom z tohto konania nie je vylúčený ani postup a rozhodnutia všeobecných súdov.

Samotné podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 citovaného zákona predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

1. Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 3 dohovoru označeným postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 1/02, keďže mu podľa jeho názoru týmto bolo porušené jeho základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Pre overenie dôvodnosti tohto tvrdenia sťažovateľa (a pre potreby predbežného prerokovania jeho sťažnosti) si ústavný súd 28. mája 2002 vyžiadal od najvyššieho súdu spis vedený vo veci sp. zn. 5 To 1/02. Z obsahu zápisnice o verejnom zasadnutí senátu najvyššieho súdu však vyplynulo, že dokazovanie sa v odvolacom konaní pred najvyšším súdom vo veci sťažovateľa nevykonávalo, pretože po tom, čo predseda senátu „predniesol napadnutý rozsudok, uviedol chyby, ktoré sa rozsudku alebo konaniu vytykajú a oboznámil podstatný obsah doterajšieho konania“, iba udelil slovo na „konečné návrhy“. Keďže k porušeniu základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom môže dôjsť len vtedy, keď súd dôkazy vykonáva, a nie vtedy, keď ich nevykonáva, a keďže vo veci sp. zn. 5 To 1/02 najvyšší súd dôkazy nevykonával, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažovateľ ďalej namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 3 dohovoru postupom najvyššieho súdu, ktorý o jeho odvolaní (5 To 1/02) konal a rozhodol na verejnom zasadnutí bez jeho prítomnosti, a to napriek tomu, že sťažovateľ na ňom svoju neúčast' (zo zdravotných dôvodov) ospravedlnil. Sťažovateľ v tejto časti svojej sťažnosti vychádzal z toho, že základnému právu podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a čl. 6 ods. 3 dohovoru v konaní o trestnej veci pred súdom zodpovedá bezpodmienečná prítomnosť obžalovaného v konaní pred odvolacím súdom. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti vychádzal z toho, že zákonom upravujúcim práva a povinnosti strán v konaní pred súdom v trestných veciach je zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktorý však nevyžaduje bezpodmienečnú prítomnosť obžalovaného ani na hlavnom pojednávaní (§ 202 ods. 2) a ani v odvolacom konaní (§ 263 ods. 4), keďže jeho obligatórnu prítomnosť, ako aj podmienky, za ktorých je na nej potrebné trvať, jednoznačne ustanovuje (§ 202 ods. 3, § 263 ods. 4 obžalovaný je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, resp. § 202 ods. 2 – pokiaľ ide o prítomnosť na hlavnom pojednávaní). Pokiaľ o takéto podmienky nejde a prítomnosť obžalovaného na pojednávaní Trestný poriadok jednoznačne nevyžaduje, je na úvahe súdu, či takéto konanie bez jeho prítomnosti uskutoční alebo nie. Zatiaľ čo v hlavnom pojednávaní sú tieto podmienky jednoznačne ustanovené [a súd ich musí brať do úvahy - § 202 ods. 2 písm. a) a b)], v odvolacom konaní je vecou súdu, aby posúdil, či prítomnosť obžalovaného na ňom je skutočne nevyhnutná. Pri svojom rozhodovaní súd zohľadňuje jednak základné zásady trestného konania (§ 2 Trestného poriadku) a jednak fakt, aby v dôsledku neprítomnosti obžalovaného nedošlo k porušeniu zásad spravodlivého súdneho procesu (napr. rovnosti zbraní). Vo veci sťažovateľa ústavný súd zistil, že tento počas odvolacieho konania pred najvyšším súdom nebol ani vo väzbe a ani vo výkone trestu odňatia slobody, takže jeho prítomnosť na ňom z tohto dôvodu (a podľa § 263 ods. 4 Trestného poriadku) nebola nevyhnutná. Súd preto rozhodol o jeho odvolaní v jeho neprítomnosti, pričom ústavný súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by jeho účasť robili nevyhnutnou, keďže sťažovateľ bol na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu zastúpený svojím obhajcom, ktorý ústne predniesol dôvody uvedené v odvolaní a aj konečný návrh na rozhodnutie najvyššieho súdu. Neprítomnosť obžalovaného na odvolacom súde nebola na ujmu spravodlivého súdneho konania a nemala dopad ani na reálny výkon jeho ďalších základných práv spätých s účasťou na pojednávaní (ako bolo uvedené v danej veci, najvyšší súd nevykonával žiadne dokazovanie). Preto bolo potrebné jeho sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy označeným postupom najvyššieho súdu odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažovateľ napokon namietal aj porušenie čl. 6 ods. 3 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť (z identických dôvodov) v odvolacom konaní pred najvyšším súdom. Hoci čl. 6 dohovoru výslovne nepriznáva právo na podanie odvolania v trestných veciach (priznáva ho čl. 2 Protokolu č. 7 k dohovoru), vzťahuje sa aj na odvolacie konania, avšak spôsob a rozsah, v ktorom sa uplatňujú práva v ňom uvedené, závisí od povahy a druhu takýchto konaní, prípadne aj od špecifických okolností každého konkrétneho prípadu (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Delcourt zo 17. januára 1979, Pakelli z 25. apríla 1983, Pretto a ďalší z 8. decembra 1983, Axen z 8. decembra 1983). V dôsledku uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľa skonštatoval, že namietat' porušenie čl. 6 dohovoru možno aj postupom súdu v odvolacom konaní v trestnej veci. Sťažovateľ však namietal porušenie čl. 6 ods. 3 dohovoru, ktoré sa (a v plnom rozsahu) vzťahuje predovšetkým na konanie prvostupňových súdov v trestných veciach, k čomu smerujú aj základné práva osôb, proti ktorým bolo vznesené obvinenie [čl. 6 ods. 3 písm. a) až e)]. Keďže sťažovateľ nenamietal postup prvostupňového súdu (Krajského súdu v Nitre), v konaní pred ktorým reálne dochádzalo k uplatneniu (a preto aj mohlo dôjsť k porušeniu) týchto základných práv (obhajoba, výsluch svedkov, tlmočník), ale najvyššieho súdu, v konaní pred ktorým k reálnemu uplatneniu týchto práv nedošlo, bolo potrebné jeho sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2002